

VOEDING ROND SPENEN SPEERPUNT IN STREPTOKOKKENPREVENTIE

“Fors minder problemen met draaiers en dikke poten”

Tegen een streptokokkeninfectie kun je feitelijk alleen met antibiotica en entstoffen iets beginnen. Daarom is preventie enorm belangrijk. Goed stalklimaat, goede hygiëne en een uitgekiende voeding kunnen veel problemen voorkomen. Trouw Nutrition deed de afgelopen jaren onderzoek naar aanpak en preventie van streptokokken. Voeding van gespeende biggen blijkt een belangrijke rol te spelen.

Tekst: Gerben Hofman • Beeld: Trouw Nutrition

Streptokokken vormen een groot probleem in de varkenshouderij. De bacterie kent veel verschillende species. De meeste ervan komen van nature voor in het varken en zijn onder andere te vinden in de keelholte op de tonsillen. Het is een sluipmoordenaar die zomaar ineens kan toeslaan. “Streptokokken zijn bacteriën met een hoge prevalentie en een lage incidentie. Dat betekent dat hij veel voorkomt, maar lang niet altijd voor problemen zorgt. Het kan twee maanden goed gaan en dan word je ineens geconfronteerd met tot wel tien procent uitval”, aldus Leendert Amersfoort, productmanager bij

Door biggen rond spenen heel precies te voeren, kunnen problemen als gevolg van streptokokken worden voorkomen.

Trouw Nutrition. Amersfoort is nauw betrokken geweest bij het onderzoek naar de aanpak van streptokokken dat Trouw Nutrition de afgelopen jaren uitvoerde. Nu draagt hij eraan bij om de resultaten van het onderzoek in de praktijk te implementeren.

Problemen door streptokokken

De meest voorkomende problemen door streptokokken zijn hersenvliesontsteking en gewrichtsontsteking. In de praktijk zien we dit terug in de vorm van ‘fietsers’ of ‘draaiers’ als gevolg van hersenvliesontsteking en ‘dikke poten’ als gevolg van gewrichtsontsteking. Deze verschijnselen komen meestal voor bij biggen op een leeftijd van zo’n twee tot drie weken na spenen. Bij oudere varkens zijn streptokokken vaak verantwoordelijk voor hartklepontsteking. Bij een beginnende infectie zijn antibiotica vaak de enige optie om problemen in te dammen. Een streptokokkeninfectie heeft vaak sterfte tot gevolg. Dit gaat doorgaans snel. Biggen kunnen zomaar dood in het hok liggen. Volgens Amersfoort vormen streptokokken een steeds groter wordend probleem voor de varkenshouderij. “Antibiotica maskeerde een boel problemen. Maar dit kunnen we steeds minder inzetten. Ook het wegvallen van zink als toevoeging in het voer zorgt ervoor dat biggen kwetsbaarder worden.”

Periode rond spenen cruciaal

De spreiding in biestopname waardoor de

biggen afweerstoffen tegen onder andere streptokokken krijgen, is groot. “Uit ons onderzoek blijkt wel dat de biggen die voldoende afweerstoffen hadden vlak na de geboorte, een week voor spenen rond dag 18, nog maar weinig immuniteit tegen streptokokken hadden. De big heeft veel tijd nodig om dan zelf voldoende weerstand tegen de ziektekiem op te bouwen. Het duurt tot twee á drie weken na spenen voordat de immuniteit tegen streptokokken weer op het gewenste niveau zit. Bij het spenen zit de immuniteit dus in een diep, diep dal. Dit betekent allereerst dat we rond spenen voorzichtig met de big moeten omgaan. Dit betekent bijvoorbeeld hygiënisch werken en zo min mogelijk mengen. Want mengen van biggen is ook mengen van kiemen. Daarbij gaat het niet alleen om streptokokken maar ook om andere ziektekiemen. Want die kunnen ook bepalend zijn voor een streptokokkeninfectie. Een streptokok kan namelijk vaak niet in zijn eentje de bloedbaan binnendringen. Hij zit op de amandelen of in de darmen als het ware te wachten tot hij naar binnen kan, dit is vaak tijdens stressmomenten. Daarvoor heeft hij vaak de hulp van een andere ziekteverwekker nodig. Denk hierbij aan PRRS, een griepvirus of coli. Die helpen de streptokok de bloedbaan in. Dan kan het heel snel gaan en krijg je de typische zenuwverschijnselen, hartklepontstekingen of gewrichtsontstekingen”, legt Amersfoort uit. “Dus als je andere ziekteverwekkers zoveel mogelijk weert, krijgen ook streptokokken minder kans.” De

Uit het onderzoek van Trouw Nutrition blijkt dat via de voeding winst te halen is als het gaat om voorkomen van streptokokkeninfecties.

productmanager voegt er aan toe dat het wel belangrijk is om te weten welke kiemen op het bedrijf voor problemen zorgen. “Anders weet je niet of je tegen de beer of tegen de leeuw aan het vechten bent. Een fietser betekent niet automatisch streptokokken. Dat kan ook coli zijn.” Op probleembedrijven zou een biestcheck kunnen helpen om daar wat meer inzicht in te krijgen.

Heel gericht voeren

Uit het onderzoek van Trouw Nutrition blijkt dat via de voeding winst te halen is als het gaat om voorkomen van streptokokkeninfecties. Het gaat dan vooral om een uitgekiende voeding rond spenen, de meest kwetsbare periode voor een big. “Geknor van de zeug was in het begin van de lactatie voor de big het teken om te gaan drinken. Na het spenen is het moedereffect weg. Daarom is het zo belangrijk vanaf dag 7 na de geboorte de biggen te laten wennen aan vast voer. Zet daarbij de week voor spenen

en de week na spenen hetzelfde voer in. Wij hebben hiervoor een voeder ontwikkeld met een speciaal aminozuurprofiel en een combinatie van verschillende zuren en zouten waardoor er minder kans is op darmontstekingen. Zorg ervoor dat iedere big in vijf dagen na het spenen één kilogram van dit voer opneemt. Te veel is niet goed, maar te weinig ook niet. Ga vervolgens over op normaal voer.” Amersfoort vertelt dat zeughouders snel geneigd zijn om pasgespeende biggen te stimuleren voer op te nemen met suikerrijk voer. “Probleem is dan dat je gas moet geven en remmen tegelijk. Het is de kunst om een voer te geven dat smakelijk is en voldoende energie biedt voor de kleintjes en de wat zwaardere biggen voldoende verzadigt. Het voerconcept dat wij hebben ontwikkeld is daarop gebaseerd. Voldoende drinkwater verstrekken aan gespeende biggen is ook belangrijk. Zorg dat elke big de eerste twee dagen na spenen een halve liter water krijgt. Verstrek dit bij voorkeur handmatig, doe het dan

wel schoon. Dat betekent dus echt veel aandacht voor die pasgespeende big”, aldus Amersfoort.

Voerconcept slaat aan

Amersfoort schat in dat tien tot vijftien procent van de zeughouders in Vlaanderen en Nederland het voerconcept van Trouw Nutrition hanteert. “In veel gevallen worden hiermee problemen opgelost”, stelt hij. Eén van de zeughouders die het concept gebruikt is Peter Boeraeve uit West-Vlaanderen. “Sinds ik met de uitval als gevolg van streptokokkenproblematiek fors gedaald is”, vertelt de varkenshouder. Andere gebruikers vertellen dat het antibioticagebruik dankzij de aanpak omlaag is gegaan en dat er minder problemen zijn met draaiers (fietsers) en dikke poten. “De biggen blinken in hun vel”, vertelt de eveneens West-Vlaamse varkenshouder Guido Vanoverbeke.

Extra alertheid bij temperatuurswisseling

Amersfoort adviseert ter voorkoming van streptokokken en andere aandoeningen in de opfok ook goed naar de ventilatienormen te kijken. “Zeker in het voor- en najaar, als de temperatuur buiten verandert. De combinatie van luchtvochtigheid, temperatuur en luchtsnelheid bepaalt de gevoels temperatuur en die moet in de comfortzone vallen. Als het te koud is, wordt er te veel energie gebruikt voor het op peil houden van de eigen lichaamswarmte. Dat gaat ten koste van de weerstand en groei. Als het te warm is, kunnen ze die warmte juist niet kwijt. Zorg daarom dat de ventilatie te allen tijde in orde is. Het zou jammer zijn als hiermee alle inspanningen om problemen door streptokokken te voorkomen teniet worden gedaan door fouten in het stalklimaat.” •

Een probleemloze speenperiode is de basis voor een goede levensproductie.